

De ontwerper heeft, behalve de klassieke pilasters van de Jonische orde, die onder de overhuivingen met zuilen overeenkomen, ook gebruik gemaakt van festoenen, zooals hij ze in het bijzonder aan het Amsterdamsche Stadhuis had toegepast.

Die festoenen te Alkmaar zijn zóó fraai gesneden, dat zij den beroemden Albert Vinckenbrinck, den maker van den predikstoel der Nieuwe Kerk te Amsterdam, geen oneer zouden aandoen. Nu eens zijn bloemen en vruchten, dan weder schelpen als motief gebezigd.

De predikstoel, het doophek en de daaraan sluitende banken dragen het jaartal 1665, en, daar Van Campen in 1657 overleed, kan hij ze dus niet ontworpen hebben; zij vertoonen dan ook een ander karakter.

Verschillende opschriften leest men in de kerk. Aan het vermaarde beleg van de stad herinnert een Latijnsch tijdvers, dat zegt, hoe den achtsten October het licht voor Alkmaars bewoners opging. De hoofdletters geven het jaartal 1573. Blijkbaar reeds spoedig, nadat de kerk ontluisterd was, deed zich de behoefte gevoelen, om wat kleur tegen de muren aan te brengen. Want het schippersgilde vereerde aan de kerk in 1581 een groot beschilderd bord, waarop wapens en schepen te zien zijn, met toepasselijke „exempelen der bijbelsche schrift”, zinnebeelden en andere versierselen. Sedert kwam ook het in gebruik in zwang, wapenborden en zoogenaamde „rouwkassen” tegen de muren en zuilen der kerk, ter herinnering aan deftige overledenen, op te hangen. Op oude schilderijen ziet men hoe door deze voorwerpen het al te kille wit van het inwendige verlevendigd werd. In 1795 moest dit alles echter, in naam der gelijkheid, worden verwijderd.

Slechts één rouwkas, van 1789 en niet bijzonder fraai, ontsnapte aan de vernietiging, misschien omdat de familie van den overledene haar deed wegnemen, en later, toen de revolutie had uitgewoed, weder liet op hangen.

Een ander opschrift leert ons, dat in de 17e eeuw de kerkgangers zich niet altijd ordelijk gedroegen, immers „Mijne Heeren Schout, Burgemeesteren ende Schepenen der

Stadt Alckmaer” zeggen daar, onder dagteekening van 12 Januari 1645: „Dat niemandt onder de predikatie zoo in de kercke als de capelle noch oock int uytgaen van dezelve eenig insolentie ofte baldadicheyt zal bedrijven, op pene van gebracht te werden in het huysgen onder 't oude orgel, ende aldaer een nacht te zitten of drie gulden te betalen”. Blijkbaar was het de jonge jeugd, die het kwaad bedreef, want verder wordt gezegd: „Doch zal de dienaar, eer iemant daerin te brengen, de ouders daarvan verwittigen”. Door deze laatste bepaling wilde men blijkbaar de ouders in de gelegenheid stellen, hun baldadig kroost zelf te straffen.

Evenals de Nieuwe Kerk te Amsterdam en de St. Bavokerk te Haarlem bezit ook de St. Laurenskerk te Amsterdam eene schilderij uit de 16^e eeuw, waarop een kerkgebouw is afgebeeld. In den regel wordt aangenomen, dat zulke schilderijen de kerken voorstellen, waarin zij zich bevinden. De afwijkingen van de werkelijkheid, die deze afbeeldingen vertoonen, maken ze echter als document weinig betrouwbaar. De schilders hebben aan hun verbeelding vrij spel gelaten. Zoo bracht de meester, die te Alkmaar aan het werk was, een hoogen toren tegen de kerk aan, die een zuiver voortbrengsel van zijn vindingrijkheid is, want de kerk heeft in werkelijkheid slechts een kleinen toren boven het kruis. Men heeft kans gezien, in deze zeer beperkte ruimte een klokkenspel op te hangen, waarvan de reeds genoemde klok, door Meinard de Man geschonken, deel uitmaakt. In 1688, toen deze klokken besteld werden, waren de gebroeders François en Pierre Hemony overleden, en zette hun neef Claude Frémy te Amsterdam de gieterij voort.

Het bestuur van Alkmaar wendde zich echter niet tot Frémy, maar tot Melchior de Haze te Antwerpen, die waarschijnlijk ook een leerling van de Hemony's geweest is, daar hij, zijn werk bewijst het, de moeilijke kunst om klokken volkomen zuiver te stemmen, welke door François Hemony was ontdekt, uitnemend heeft verstaan.

Vóór de Hervorming zullen de kapellen, die men aan beide zijden van het schip